

Csak egy vágyam van

Beszélgetés a Teleki Pál Érdeméremmel kitüntetett Teleki Júliával

A magyarországi Bethlen Gábor Alapítvány az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulója alkalmából adományozott első alkalommal Teleki Pál Érdeméremet, melyet olyan személyek kaphatnak meg, akik áldozatos munkájukkal sokat tettek a magyarság értékeinek megőrzése, gyarapítása és Közép-Európa népeinek békés együttélése érdekében. Az idén a kitüntetettek között volt a vajdasági **Teleki Júlia**, a kilencvenes évek háborúellenes megmozdulásainak résztvevője, az 1944-45-ös magyarellenés megtorlások kutatója, a csúrogi megemlékezések szervezője is.

* Bizonyára sokan megkérdezték már Öntől, de én is kíváncsi volnék rá, hogyan fogadta ezt az elismerést és meglepődött-e a hír hallatán?

– Határtalan örömmel, de egyben nagy meglepetéssel vettem át az érmet, melynek egyik oldalán Teleki Pál arcképe látható, a másikra viszont ez van ráírva: Merjünk magyarok lenni! Büszkén mondhatom, én mindig mertem magyarnak lenni. Akkor is, amikor a háború alatt a csizmaszárakban kés, a belső zsebben pisztoly lapult, és megfenyegettek, de akkor is, amikor tartományi képviselő voltam és magyarul szólaltam fel az üléseken. Úgy érzem, mintha ezt a kitüntetést egy kicsit rám szabták volna.

* A csúrogi megemlékezéseken a politikum egyre magasabb szinten képviselteti magát. Ez azt jelenti, hogy végre emlékpark lesz a dögte-mető helyén?

– Ígéretet kaptam, és remélem, egyszer meg is valósul. Azokban a községekben, ahol magyarok élnek, a temetőben lehet emlékezni, kopjafát vagy emléktáblát állítani, de Csúrogon ez lehetetlen. Ahhoz, hogy az emléktábla meg is maradjon, a tartományi képviselőház segítsége kellene. Addig, amíg mi, a hozzátartozók emeljük, lerombolják, de ha hivatalosan helyeznék el, és megbüntetnék a

rongálókat, akkor talán megváltozna a helyzet. Úgy gondolom, a magyar politikumnak a tartományi parlamentben van annyi ereje, hogy ezt az ügyet a megfelelő módon képviselje. Csak egy kis akarat kell hozzá!

* A tartományi képviselőház 2001-ben megalapította azt a tényfeltáró bizottságot, amely az 1941–45 közötti eseményeket vizsgálta, 2003-ban pedig eltörölték a kollektív bűnösséget. Két nemes kezdeményezés, de egyik sem fejeződött be, vagyis nem került magasabb szintre.

– A tartományi képviselőházban valóban elfogadtak egy rezolúciót arról, hogy nem ismerik el a kollektív bűnösség fogalmát, de ez nem elég, mert a szerb képviselőházban napirendre sem került. Mindaddig, amíg a szerb kormány nem mondja ki, hogy a szerb partizánok sok ártatlan magyart kivégeztek, ennek nincs értelme. Mi a szerb fiatalok tudatában esetleg csak akkor nem leszünk fasiszták, ha az 1942-es események mellé az is bekerül a tananyagba, hogy mi történt 1944-ben. Amíg nekem szemétem meg ganéjon kell keresztülmennem, hogy virágot vigyek oda, ahol az apámat eltemették, addig engem megaláznak. A csúrogi katolikus temető napjainkban nyilvános szeméttelp. Ezt akkor sem szabad megengedni, ha a faluban már nem élnek magyarok. 2006-ban, amikor a szerb képviselőház meghozta a rehabilitációról szóló törvénytervezetet, beadtam az édesapám és a családom rehabilitációja iránti kérelmemet, de ezt a dokumentumot valószínűleg valamelyik fiók mélyére süllyesztették. Egy rokonomnak, akinek én vagyok a felhatalmazottja, elővették a papírját, de azt kérték, mi bizonyítsuk be az ártatlanságunkat. Azt hiszem, ez nem a mi dolgunk. Nem lehettem háborús bűnös én, aki egyéves voltam, sem a nagypapám, aki nyolcvanéves volt és meghalt a koncentrációs táborban. Biztos vagyok benne, hogy minden csúrogi, zsabylai és mozsori magyarnak az a legfontosabb, hogy erkölcsi kárpótlást kapjon, nem anyagit. Sokan megkérdezték már tőlem, miért csak Csúrogot, Zsablyát és Mozsort emlegetem, hiszen nemcsak ott történtek kivégzések. Természetesen megtorlások az egész Vajdaságban voltak, de csak ennek a három községnek a magyar lakosságát nyilvánították háborús bűnössé és üzték el őket a házaikból. 1945. január

23-án kezdték a magyarokat kihajtani Csúrogról, majd Zsablyáról, utána Mozsorról. Ezt a dátumot kellene emléknappá nyilvánítani, hogy utánunk is megmaradjon. Az egész életemet arra tettem fel, hogy az igazság a napvilágra kerüljön, végre szeretném az eredményét is látni.

* Nemrégiben egy petíciót adtak át Budapesten, amely kapcsolatban volt az imént elmondottakkal.

– A szőregi Csodaszarvas Polgári Kör és a VMDK szegedi tagozata ellátogatott Csúrogra, és úgy gondolták, tenniük kell valamit. Ők kezdeményezték, hogy január 23-át nyilvánítsák a Magyar Népiértés Emléknapjává. A javaslatot, amelyet Becsey Zsolt, az Európa Parlament képviselője is támogatott, Budapesten a Sándor-palotában átadtuk Sólyom László államfő megbízott képviselőjének. Egyelőre várakozunk, de a szegediek már eldöntötték: 2010. január 23-án nagyszabású emléknapot tartanak. Én viszont azt szeretném, ha ezt a dátumot nálunk is elismernék.

* A karácsony közeledtével egyre többet beszélünk a családról. Az Ön tevékenységét mindig támogatta a családja?

– Természetesen támogattak és mellettem álltak, különben nem is tudtam volna végigcsinálni. Az egész családom nagy megelégedéssel fogadta a kitüntetést, én pedig csak azt sajnálom, hogy az édesanyám és a testvéreim azóta meghaltak, és nem örülhetnek velem. Mindig nagyon féltettek, aggódtak értem. Most, amikor megmutathatnám, hogy nem esett bajom, sőt, elismerik a tevékenységemet, magam vagyok. Ez egy kicsit fáj. A családom támogatott akkor is, amikor a háború ellen tüntettem. Erre nem is szeretek visszaemlékezni, mert az egyik fiam katona volt, a másik tartalékos. Amikor az idősebb fiamat elvitték tartalékosnak, a kusunokám nyolc hónapos volt, én viszont tíz hónapos voltam, amikor az apámat kivégezték. Mindig attól félttem, az unokám sem ismerheti meg az édesapját. Szörnyű időszak volt, de tettem a dolgom. Az unokám, aki most középiskolás, azt mondta, mama, nagyon büszke vagyok rád.

* Újévkor kíván-e valamit?

– A saját és a családom egészségén kívül csak azt kívánom, hogy végre sikeres legyen a harc, és Csúrogon ott maradjon egy emléktábla. Ez a vágyam, semmi más.

TÓTH Lívia

